

Vlaams
Parlement

ingediend op **511** (2015-2016) – Nr. 3
7 december 2015 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Sabine de Bethune en Tine Soens

over de beleidsbrief

Onroerend Erfgoed
2015-2016

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:*

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire,
Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Ann Soete,
Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

511 (2015-2016) – Nr. 1: Beleidsbrief

– Nr. 2: Motie

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed.....	4
1.	Inleiding	4
1.1.	Vijf strategische doelstellingen.....	4
1.2.	Kerntakenplan als rode draad	4
2.	Strategische doelstelling 1 – Uitvoering van de nieuwe regelgeving.	4
2.1.	Regelgeving onroerend erfgoed.....	4
2.2.	Nieuwe herkenningstekens	5
2.3.	Erkenningen: stand van zaken	5
2.4.	Regelgeving varend erfgoed	5
3.	Strategische doelstelling 2 – Delen van verantwoordelijkheid	5
3.1.	Cultuurveranderingstraject.....	6
3.2.	Subsidiariteit.....	6
3.3.	Partnerverenigingen	6
3.4.	Eigenaars en beheerders als partners	7
3.5.	Internationale inbedding	7
4.	Strategische doelstelling 3 – Verzekeren van een transparante besluitvorming	7
4.1.	Inventariseren en beschermen.....	8
4.2.	Afwegingskaders en handleidingen	8
4.3.	Radicaal digitaal.....	8
4.4.	Handhaving.....	9
5.	Strategische doelstelling 4 – Investerings hefboom aanwenden	9
5.1.	Evenwichtig financieringsstelsel	9
5.2.	Vlaamse Erfgoedkuis	9
6.	Strategische doelstelling 5 – Bijdragen aan duurzame ontwikkeling.	10
6.1.	Ruimtelijke kwaliteit	10
6.2.	(Her)gebruik en herbestemming	10
6.3.	Energiezuinigheid.....	10
6.4.	Maatschappelijke waarde	10
II.	Bespreking	11
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	11
1.1.	Jean-Jacques De Gucht.....	11
1.2.	Manuela Van Werde.....	14
1.3.	Bart Caron	18
1.4.	Sabine de Bethune	21
1.5.	Tine Soens.....	23
2.	Antwoorden van minister-president Geert Bourgeois.....	23
3.	Slotopmerkingen.....	28
	Gebruikte afkortingen	29
	Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed besprak op 17 en 24 november 2015 de beleidsbrief Onroerend Erfgoed 2015-2016 van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed. De powerpointpresentatie die voor de toelichting werd gebruikt, is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit stuk op www.vlaamsparlement.be.

I. Inleidende uiteenzetting door Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

1. Inleiding

1.1. Vijf strategische doelstellingen

Minister-president *Geert Bourgeois* zegt dat de beleidsbrief Onroerend Erfgoed 2016 verder bouwt op de vijf strategische doelstellingen die in de beleidsnota Onroerend Erfgoed 2014-2019 werden geformuleerd. Daarbovenop komen de doelstellingen van het kerntakenplan.

De eerste strategische doelstelling (SD 1) luidt dat een vlotte en consequente uitvoering van de nieuwe regelgeving gegarandeerd moet zijn. SD 2 stelt dat de onroerenderfgoedzorg een gedeelde verantwoordelijkheid is van verschillende beleidsniveaus en organisaties. SD 3 benadrukt dat de ambities voor de onroerenderfgoedzorg op transparante wijze geformuleerd dienen te worden. SD 4 zegt dat investeringen in onroerend erfgoed erkend en aangewend dienen te worden als gerichte hefboom voor economische ontwikkeling. SD 5 ten slotte bepaalt dat de zorg voor het onroerend erfgoed een positieve bijdrage levert aan de duurzame ontwikkeling van de leefomgeving.

1.2. Kerntakenplan als rode draad

Op 17 juli 2015 verleende de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de generieke besparingen en kerntakenplannen van de Vlaamse overheid. De implementatie van het kerntakenplan Onroerend Erfgoed vergt in de eerste plaats enkele aanpassingen aan de regelgeving. Op Vlaams niveau komt de klemtoon te liggen op het beschermde onroerend erfgoed.

De Vlaamse administratie evolueert naar een meer proactieve adviesverlening. De gemeenten zijn volwaardige partners en worden begeleid in het verder opnemen van hun verantwoordelijkheid. Het pakket van taken en bevoegdheden van de erkende onroerenderfgoedgemeenten wordt versterkt.

Bepaalde taken van de Vlaamse overheid worden afgebouwd. Het gaat onder meer over het in eigen beheer uitgeven van wetenschappelijke publicaties, het uitvoeren van opdrachten voor derden rond ontwerp en coördinatie van werken aan beschermd onroerend erfgoed, het registreren van complexe archeologische vondstmeldingen, het beheren van het eigen patrimonium en het ontwerpen en beheren van beveiligingssystemen voor onroerend erfgoed.

2. Strategische doelstelling 1 – Uitvoering van de nieuwe regelgeving

2.1. Regelgeving onroerend erfgoed

Na een grondige voorbereiding in de vorige regeerperiode is de nieuwe regelgeving voor onroerend erfgoed op 1 januari 2015 grotendeels in werking getreden. Dit had een belangrijke impact op de sector. Het decreet is echter nog niet volledig van

kracht. Het luik Archeologie moet nog in werking treden. Er is al heel wat voorbereidend werk gebeurd rond de uitvoeringsbesluiten van die onderdelen van de regelgeving die in 2016 in werking moeten treden. Het gewijzigde Varend erfgoeddecreet zal op 1 januari 2016 in werking treden. Het regelgevende werk stopt nooit omdat het belangrijk is de regelgeving constant te monitoren, te evalueren, te optimaliseren en bij te schaven waar nodig.

Om verder uitvoering te geven aan het Onroerenderfgoeddecreet zijn er in het afgelopen jaar onder andere bijkomende bepalingen opgesteld voor de uitvoering van het preventief archeologisch traject, het hoofdstuk 5 van het Onroerenderfgoeddecreet voor het toekennen van een premie voor buitensporige opgravingskosten, het betoelagen van erkende archeologische solidariteitsfondsen, het naleven van de informatieverplichtingen en het verkrijgen van het statuut van open erfgoed.

Het besluit tot wijziging van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 werd op 16 oktober 2015 voor een tweede keer principiële goedgekeurd. Naar verwachting zal deze wijziging van het Onroerenderfgoedbesluit eind 2015 voltooid zijn.

2.2. Nieuwe herkenningstekens

Zoals bekend zijn er nieuwe herkenningstekens. Er was immers een verbod gekomen om nog langer te werken met de bestaande schildjes die voorbehouden zijn voor een selecte soort van onroerend erfgoed. Het nieuwe herkenningsteken is gebaseerd op het Nederlandse monumentenbord. Het nieuwe herkenningsteken is eenvormig voor alle mogelijke soorten onroerend erfgoed. Het teken wordt gratis mee bezorgd bij elke nieuwe erkenning als monument of archeologische zone. Alle huidige eigenaars, beheerders of gebruikers van monumenten kunnen het bordje gratis bestellen bij het agentschap Onroerend Erfgoed.

2.3. Erkenningen: stand van zaken

Het Onroerenderfgoeddecreet gaat uit van een gedeelde zorg voor het onroerend erfgoed. Het is de bedoeling dat de lokale partners een belangrijke rol spelen. De gemeente Koksijde werd de eerste erkende onroerenderfgoedgemeente in Vlaanderen. Daarnaast zijn er nog zes intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten erkend waarbij in totaal 42 gemeenten zijn aangesloten. Voor het eerst kunnen ook depots, die zich specifiek richten op het behoud en beheer van het onroerend erfgoed, erkend worden en subsidies ontvangen voor hun werking. Negen depots hebben al een erkenning gekregen. Op 28 oktober 2015 waren er al 42 natuurlijke personen en tien rechtspersonen erkend als archeoloog. Er waren ook ongeveer 500 erkende metaaldetectoristen.

2.4. Regelgeving varend erfgoed

Het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van het varend erfgoed werd in 2014 gewijzigd. In 2015 werd er een nieuw uitvoeringsbesluit uitgewerkt. Het besluit wordt op gepaste wijze gecommuniceerd aan de belanghebbenden. Het agentschap organiseert daarom op 1 december 2015 een infosessie.

3. Strategische doelstelling 2 – Delen van verantwoordelijkheid

De zorg voor het onroerend erfgoed kan niet alleen door de Vlaamse overheid worden verwezenlijkt. Daarom wordt ingezet op overleg tussen de verschillende beleidsniveaus en beleidsdomeinen, met de gemeentebesturen en de verenigingen en met de eigenaars en beheerders van het onroerend erfgoed. Ook op het Europese en het internationale niveau kan Vlaanderen inspireren en geïnspireerd worden.

3.1. Cultuurveranderingstraject

In dit kader beklemtoonde het Vlaamse regeerakkoord dat de bevoegde administratie meer oplossingsgericht en klantgericht moet gaan werken. In dat kader is het belangrijk om de mening van de klant te kennen. Daarom liet het agentschap Onroerend Erfgoed een klantentevredenheidsonderzoek uitvoeren door een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau.

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft in 2015 bij de beleidsvoorbereiding en -evaluatie ook meer ingezet op overleg met belangengroepen. Het agentschap stemt ook af met andere beleidsdomeinen zoals Ruimtelijke Ordening, Natuur, Cultuur, Toerisme, Mobiliteit en Gelijke Kansen. Die afstemming werd structureel ingebed in de werking van de organisatie. De medewerkers van het agentschap volgden intensieve opleidingen om de dienstverlening te verbeteren en om de besluitvorming transparanter te maken. In 2016 zal er een actieplan uitgevoerd worden dat gericht is op meer oplossingsgericht en klantgericht werken. Sleutelbegrippen hierbij zijn proactief, constructief en consequent werken.

3.2. Subsidiariteit

Vanaf 2015 werd een erkenning als onroerenderfgoedgemeente mogelijk. Koksijde was de pionier. De ervaringen met deze gemeente zijn bruikbaar voor de uitbouw van een coachingstraject voor andere gemeenten die een erkenning in overweging nemen. Het agentschap start bovendien met een netwerk met erkende IOED's en erkende onroerenderfgoedgemeenten, zodat die kennis en ervaringen kunnen uitwisselen.

Het is ook mogelijk om een erkenning als IOED aan te vragen. Enkele bestaande intergemeentelijke archeologische diensten en IOED's waren in 2015 al klaar om een erkenning aan te vragen.

Het kerntakenplan onderschrijft het principe van de subsidiariteit. De Vlaamse overheid zal zich dus niet meer bezighouden met taken die ook op het lokale niveau uitgeoefend kunnen worden. Het agentschap Onroerend Erfgoed zal de adviezen afbouwen die in feite tot de gemeentelijke autonomie behoren. Zo krijgen de gemeenten nog meer kansen om een eigen beleid over het onroerend erfgoed uit te bouwen. Hiervoor verdienen ze alle vertrouwen van het Vlaamse niveau. Het kerntakenplan wordt daarom ook in overleg met de gemeenten geïmplementeerd. De gemeenten worden daarbij ondersteund en er worden praktische afspraken gemaakt.

3.3. Partnerverenigingen

In april sloot de Vlaamse Regering een vijfjarige samenwerkingsovereenkomst met Herita vzw. Het agentschap Onroerend Erfgoed ziet toe op de uitvoering van deze samenwerkingsovereenkomst die vier doelstellingen bevat.

Herita dient jaarlijks een actieplan in. Herita creëert een draagvlak voor onroerend erfgoed, het ontwikkelt en steunt het Netwerk Open Monumenten en het biedt ondersteuning aan het middenveld. Herita engageert zich om het aandeel aanvullende financiering te vergroten en zorgt voor een diversificatie van de inkomstenbronnen.

Ook met het CRKC en met Monumentenwacht Vlaanderen vzw werden in 2015 resultaatsverbintenissen gesloten. In 2016 focust het CRKC op de veiligheidszorg voor parochiekerken.

3.4. Eigenaars en beheerders als partners

In 2016 wordt voor het eerst de Vlaamse Onroerendergoedprijs uitgereikt. Dat is de opvolger van de Vlaamse Monumentenprijs. Deze prijs zal niet langer alleen de nadruk leggen op de monumenten, maar zal ook landschappen en archeologie meer onder de aandacht brengen. De Onroerendergoedprijs wordt afwisselend toegekend voor een publiek en een niet publiek toegankelijk onroerendergoed-project. Op die manier zullen er meer kansen worden geboden aan een aantal kleinschalige projecten.

Het is belangrijk om de prioritaire doelgroepen van het agentschap precies in kaart te brengen. Daarom wordt in 2016 een onderzoek opgestart naar de karakteristieken van de eigenaars en beheerders van onroerend erfgoed.

3.5. Internationale inbedding

In 2015 werd belangrijk werk verzet om het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog op de UNESCO-werelderfgoedlijst te plaatsen. In het begin van het jaar werd een definitieve selectie van sites gemaakt en de uitzonderlijke universele waarden van deze sites werden beschreven. Rond deze sites worden bufferzones afgebakend en beheersplannen uitgewerkt. Op 11 juni werd een convenant ondertekend door de 29 partners, waaronder de betrokken gemeenten, de beheerders van de sites en middenveldorganisaties zoals de landbouworganisaties Boerenbond en het ABS. Dit convenant moet de basis vormen voor een aanvraag tot UNESCO-erkenning. Op basis van dit geslaagde voorbeeld kan er een draaiboek opgemaakt worden voor het opstellen van een convenant.

De andere kandidaatdossiers voor het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog worden blijvend opgevolgd. De dossiers zouden in januari 2017 worden ingediend. Voorbeelden zijn de Hoge Kempen en de Koloniën van Weldadigheid. Over het huis Guiette, een realisatie van Le Corbusier, komt er een beslissing in de zomer van 2016.

Omdat steeds opnieuw werd vastgesteld dat het niet eenvoudig is te bepalen welke onroerende goederen effectief potentieel hebben om op de Werelderfgoedlijst te worden geplaatst, heeft de minister-president de administratie de opdracht gegeven werk te maken van een referentiekader voor kandidaat-werelderfgoederen. In 2015 werd de huidige situatie geanalyseerd. In 2016 zal hij, op basis van de bevindingen, een te volgen stamien bepalen voor mogelijke nieuwe Vlaamse nominaties. Dit referentiekader wordt nadien ruim gecommuniceerd.

Naar aanleiding van het jaarlijkse uitwisselingsmoment van Vlaamse en Nederlandse werelderfgoedbeheerders in het voorjaar van 2015 werd een eerste keer gepolst naar de interesse van de Werelderfgoedsteden om een UNESCO-stedennetwerk op te starten. Ter inspiratie werd de Nederlandse koepelvereniging Werelderfgoed.nl verzocht zich uitgebreid voor te stellen aan de Vlaamse partners.

Ook binnen de Europese Unie is er meer en meer aandacht voor erfgoed. Zo leeft onder andere het idee om in 2018 het 'European Cultural Heritage Year' te organiseren. Het idee dat cultureel erfgoed een verbindende factor is binnen Europa maakt dus opgeld.

4. Strategische doelstelling 3 – Verzekeren van een transparante besluitvorming

Wat is onroerend erfgoed? Wat is maatschappelijk belangrijk? Wat zijn de prioriteiten? Hoe wordt het waardevolle erfgoed het best behouden en beheerd? Deze belangrijke vragen kan de Vlaamse overheid niet alleen beantwoorden. Ze doet dit

best samen met alle belanghebbenden. Dit betekent geenszins dat het erfgoed, dat geen beschermingsstatuut geniet, vogelvrij wordt verklaard. Ook andere partners nemen hun verantwoordelijkheid hiervoor op en kunnen een eigen beleid uitwerken. De Vlaamse overheid ondersteunt dergelijke initiatieven door een kaderstellende en kennisdelende rol op te nemen. Daarnaast worden processen maximaal vereenvoudigd en digitaal aangeboden. Waar nodig benut de Vlaamse overheid de handhavingsmogelijkheden die ingeschreven zijn in het Onroerenderfgoeddecreet.

4.1. Inventariseren en beschermen

Op 17 juli 2015 werden de inventarismethodologieën voor de inventarissen van het onroerend erfgoed vastgelegd. Het gaat om de Landschapsatlas, de inventaris van de archeologische zones, de inventaris van het bouwkundig erfgoed, de inventaris van de houtige beplantingen met erfgoedwaarde en de inventaris van historische tuinen en planten. Dat is een noodzakelijke voorwaarde voor een juridische vaststelling van de inventarissen. Eind 2015 werd gestart met de gefaseerde vaststelling van de inventaris van de archeologische zones.

Na bijna tachtig jaar beschermen en na de recente integratie van alle regelgeving in het Onroerenderfgoeddecreet is het moment gekomen voor een evaluatie van de beschermingspraktijk. Het projectplan voor deze doelmatigheidsanalyse is opgemaakt. Dit project zal stapsgewijs worden aangepakt. Voor elk onderzocht thema of type wordt een stand van zaken gegeven. Deze analyse zal ook aandacht hebben voor de financiering van het beschermde patrimonium. Het projectplan voor deze doelmatigheidsanalyse is opgemaakt.

4.2. Afwegingskaders en handleidingen

Het agentschap Onroerend Erfgoed zet meer en meer in op het proactief aanreiken van informatie zoals duidelijk leesbare afwegingskaders en handleidingen die de besluitvorming transparanter moeten maken. Het agentschap maakt ook werk van een afwegingskader voor agrarisch erfgoed, een project dat begin volgend jaar wordt afgerond. Landbouw en andere menselijke activiteiten moeten immers samen kunnen gaan met onroerend erfgoed. Er zijn intussen al een aantal cases verzameld. In het projectteam van de opdracht zetelen ook vertegenwoordigers van de landbouworganisaties, van Ruimte Vlaanderen en van het Departement Landbouw en Visserij.

Er wordt ook gewerkt aan een afwegingskader voor cultuuroederen in beschermde monumenten. Dat gebeurt in afstemming met het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, onder andere in functie van het opstellen van de topstukkenlijst. Sinds de inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet worden alle roerende goederen die mee worden opgenomen in de bescherming, omdat ze er integreerend deel van uitmaken, expliciet opgesomd in een bijlage bij het beschermingsbesluit. Deze transparante manier van werken biedt de meeste rechtszekerheid voor de eigenaar van de goederen. In de vroegere beschermingsbesluiten was dit veelal niet het geval. In 2016 maakt het agentschap werk van een generiek afwegingskader voor toelatingen en adviezen. Dit wordt een instrumentenkoffer voor erfgoedconsulenten op het terrein. Zo kunnen toelatingen op een uniforme manier benaderd worden.

4.3. Radicaal digitaal

Met het oog op de inwerkingtreding van het archeologiehoofdstuk van het Onroerenderfgoeddecreet, concentreert het agentschap zich nu vooral op het implementeren van de processen betreffende archeologie, zoals bijvoorbeeld het melden van toevalsvondsten.

In 2016 wordt het project rond het digitaliseren van de premieaanvragen afgerond, zodat de aanvraag van een premie en de dossieropvolging in de nabije toekomst volledig digitaal kunnen verlopen. Er is ook aandacht voor de interactie bij de interbestuurlijke processen. De onroerenderfgoedgemeenten kunnen beschikken over een platform voor het bijhouden van toelatingen, meldingen en adviezen. De erfgoed informatie van het agentschap wordt zo veel mogelijk ontsloten. Dit is in 2015 al het geval voor de inventarisdatabank, de beschermingsdatabank en gedeeltelijk ook voor de databank van de beheersplannen. Daarbij wordt wel rekening gehouden met de privacywetgeving.

4.4. Handhaving

Nog eind 2015 kan het Handhavingsprogramma Onroerend Erfgoed worden klaar-gemaakt voor de vaststelling door de Vlaamse Regering. Het nieuwe decreet geeft de erfgoedinspectie de mogelijkheid om bestuurlijke maatregelen op te leggen. In een eerste fase zullen die vooral de bedoeling hebben dat de administratie snel opdracht kan geven tot het uitvoeren van dringende werken. Daarom zal er gewerkt worden met raamcontracten. De kosten kunnen achteraf verhaald worden op de verantwoordelijken.

Het nieuwe decreet maakt het ook mogelijk om erfgoedpremies terug te vorderen die uitbetaald zijn voor het herstel van of schade aan erfgoedwaarden, veroorzaakt door een misdrijf of inbreuk op het onroerend erfgoed. Zachte handhaving moet de overtreders preventief bijsturen. De minnelijke schikking in de zin van het Onroerenderfgoeddecreet maakt een nieuwe manier van handhaven mogelijk. Na een half jaar zijn er reeds drie minnelijke schikkingen gesloten en zijn er tal van andere in voorbereiding. Het Onroerenderfgoeddecreet voorziet in de mogelijke aanstelling van gemeentelijke verbalisanten. De vereisten worden vastgelegd in een ministerieel besluit. Dan kan er worden voorzien in een opleiding op maat, die niet alleen juridisch-technische maar ook inhoudelijke aspecten zal behandelen.

5. Strategische doelstelling 4 – Investerings als hefboom aanwenden

Het investeringsritme van de Vlaamse Erfgoedkluis wordt opgedreven.

5.1. Evenwichtig financieringsstelsel

De begroting voorziet in een recurrente verhoging van het krediet voor onroerend erfgoed. Dat volstaat echter niet voor het wegwerken van de bestaande wachtlijsten. Daarom onderzoekt de minister-president, samen met de minister van Financiën en Begroting, de verschillende mogelijke fiscale stimulansen voor onroerenderfgoedzorg. Hij creëert een rollend fonds van 7 miljoen euro voor kortlopende erfgoedleningen, naar het voorbeeld van de energielening en de impulse-lening. Deze leningen zijn dus ESR-neutraal. Er is tegelijk een onderzoek aan de gang naar de effectiviteit en de efficiëntie van het huidige premiestelsel.

5.2. Vlaamse Erfgoedkluis

De Vlaamse Erfgoedkluis werd in 2013 onder impuls van de minister opgericht. Het investeringsinstrument heeft als missie de uitbouw van een rollend fonds. In 2015 focust de erfgoedkluis voornamelijk op het aangaan van samenwerkingsverbanden rond de herontwikkeling van strategische erfgoed sites. Zo werden samenwerkingsovereenkomsten afgesloten voor de herontwikkeling van de citadel in Diest, voor een nieuwe en eigentijdse invulling voor de Sint-Annakerk in Gent en voor de herontwikkeling van de linkervleugel van het voormalige tuchthuiscomplex in Vilvoorde.

In 2016 zal de erfgoedkluis haar investeringsritme opdrijven en haar portefeuille versterken. Er is een bijkomende kapitalisatie vanuit de PMV voor een bedrag van 15 miljoen euro. Daartoe wordt ook een goed ondernemingsplan voorbereid, met een ondersteunende communicatiecampagne.

6. Strategische doelstelling 5 – Bijdragen aan duurzame ontwikkeling

De minister-president ondersteunt het streven naar een duurzaam ruimtegebruik, met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit. Het erfgoed kan daaraan bijdragen. Er moet ook zuinig worden omgesprongen met de beschikbare ruimte en gebruik en hergebruik moeten worden aangemoedigd. Hij streeft ook naar een zo groot mogelijke energie-efficiëntie. Hij laat daarom ook onderzoeken wat de waarde is van onroerend erfgoed in de samenleving.

6.1. Ruimtelijke kwaliteit

De minister-president werkt actief mee aan het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, om het onroerend erfgoed daarin te verankeren. Het begrip 'ruimtelijke kwaliteit' is een van de vier ontwikkelingswaarden in het groenboek Beleidsplan Ruimte. Onroerend Erfgoed is daarbij zeker een belangrijke partner.

In 2016 plant de minister van Omgeving een herziening van het Typevoorschriftenbesluit. Hij zal hieraan meewerken door het uitwerken van een eerste set typevoorschriften voor de meest voorkomende erfgoedelementen in erfgoedlandschappen.

6.2. (Her)gebruik en herbestemming

Het onroerend erfgoed kan maar blijven bestaan als het een meerwaarde betekent voor de hedendaagse maatschappij. Daarom is het belangrijk dat het onroerend erfgoed in de mate van het mogelijke een functie heeft. Daarom zal een raamwerk worden opgemaakt over het gebruik, hergebruik en de herbestemming van het beschermde onroerend erfgoed. Daarna zal worden gefocust op het gebruik, het hergebruik en de herbestemming van de beschermde kerken, een project dat al werd opgezet in de vorige regeerperiode.

6.3. Energiezuinigheid

Met middelen uit het Vlaams Klimaatfonds werd gestart met het opleiden van specifieke energieconsulenten voor onroerend erfgoed. Dit project loopt nog tot 2020 en gebeurt in samenwerking met het WTCB. Er zijn al didactische instrumenten ontwikkeld. Enkele cases worden opgevolgd voor de uitwerking van het opleidingstraject. Daarna wordt er een erkenningsmethodiek ontwikkeld. Het WTCB bereidt tevens de opstart van een digitaal erfgoedenergieloket voor. In 2016 wordt het onderzoek naar energiezuinige maatregelen in woningen met erfgoedwaarde afgerond. Op basis daarvan zal samen met de minister voor Energie een conceptnota worden uitgewerkt met voorstellen om de energiestatistiek van onroerend erfgoed met een woonfunctie te verbeteren door het aanreiken van alternatieve methodes, technieken, materialen en producten.

6.4. Maatschappelijke waarde

Het onderzoeksrapport over de impact van maatschappelijke trends op het onroerend erfgoed, onder andere gebaseerd op een bevraging van meerdere stakeholders, is opgeleverd. Deze resultaten worden eind dit jaar bekendgemaakt en gepubliceerd. Daarna wordt gestart met een eerste deelproject dat de woongenotswaarde van het onroerend erfgoed, dus de waarde van de historische kenmerken van de bebouwing en haar omgeving, in kaart zal brengen. Een tweede deelproject heeft betrekking op de betalingsbereidheid voor onroerend erfgoed. Op basis van

die onderzoeken zal hopelijk de maatschappelijke waarde van de onroerenderfgoedzorg kunnen worden aangetoond. Dat is belangrijk in tijden van budgettaire schaarste en monetarisering.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Jean-Jacques De Gucht

Jean-Jacques De Gucht herinnert eraan dat Open Vld in de oppositie zat toen het Onroerenderfgoeddecreet werd gestemd. In navolging van de kritiek toen, zal het decreet blijvend met argusogen worden gevolgd en zullen opmerkingen worden gemaakt waar nodig. Met de invoering van het hoofdstuk Archeologie komt het laatste onderdeel van dit decreet in werking. Uiteraard zal Open Vld dit, conform het regeerakkoord, loyaal mee helpen uitvoeren. Er wordt echter gehoopt dat vele opmerkingen vandaag en in de loop van de legislatuur niet verloren zullen gaan en eventueel meegenomen kunnen worden naar de evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet in 2017.

Archeologieluik

De archeologische nota kan opgemaakt worden in een traject vooraleer de stedenbouwkundige vergunning aangevraagd wordt. Heeft de minister voldoende garanties dat er bij de gefaseerde start van het luik inzake archeologie voldoende erkende archeologen beschikbaar zullen zijn? Wat is het minieme aantal archeologen dat nodig is voor de inwerkingtreding? Is het de bedoeling een reservepool aan te leggen of is het gewoon de ambitie om voldoende archeologen beschikbaar te hebben?

In verband met de samenwerking met het ANB en over de bepalingen die opgesteld zijn over de geïntegreerde beheersplannen voor natuur, bos en landschap, vraagt de spreker of er vandaag bij de opmaak van een bosplan rekening wordt gehouden met een beschermd landschap? Zo niet, kan hier naar een integratie van beide plannen gewerkt worden?

Lokaal onroerenderfgoedbeleid

Hoe evalueert de minister de onroerenderfgoedgemeente? Hoeveel erkenningen werden er reeds uitgedeeld? Is de minister tevreden over het aantal geregistreerde gemeenten? Evalueert hij ook de planlast hierbij voor gemeenten?

Samenwerking tussen en met partnerorganisaties

De minister haalt vier doelstellingen aan bij de rol van Herita. Deze moeten Herita erin laten slagen om de onroerenderfgoedorganisatie bij uitstek in Vlaanderen te worden. Wat is zijn oordeel over de evolutie van Herita de afgelopen jaren? Herita verwerft hiervoor een substantieel aantal leden. Wat verstaat de minister onder substantieel? Aangezien het lidmaatschap gratis is, vindt de minister dan ook niet dat dit een vertekend beeld geeft inzake het draagvlak? Deze ledenstrategie loopt trouwens niet gelijk met het voorbeeld dat de minister telkens aanhaalt, met name de Britse National Trust. Is dit ook geen aanvullende bron van inkomsten die Herita zo misloopt? Worden er onderzoeken gedaan wat de voordelen zijn van de ledenstrategie?

Is Herita er sinds de start van deze legislatuur reeds in geslaagd om haar patrimonium te kunnen uitbreiden? Zo ja, hoeveel nieuwe monumenten ontsluit Herita

nu? Hoe ziet de minister de ondersteuning van Herita concreet ten aanzien van het middenveld en het Netwerk Open Monumenten? Welke kennis wordt er gedeeld?

Onroerenderfgoedprijs

De Onroerenderfgoedprijs wordt afwisselend toegekend aan de initiatiefnemer of opdrachtgever van een publiek toegankelijk onroerenderfgoedproject en de initiatiefnemer of opdrachtgever van een niet-publiek toegankelijk onroerenderfgoedproject.

Wordt voor de werking van thematische verenigingen enkel het beschermde erfgoed in overweging genomen? De waarde van vele verenigingen is net dat zij van onderuit thema's aanbrengen die maatschappelijk relevant zijn of kunnen worden. Vaak vormen zij op termijn de aanzet voor gerichte bescherming en de ontwikkeling van het beleid van de toekomst. Het is op die momenten dat het krijgen van een prijs een bijzondere aanmoediging en erkenning kan zijn. Kan een algemene organisatie als ArcheoNet volgens de huidige regelgeving in aanmerking komen? Indien niet, dan is er nood aan een uitbreiding, zodat verenigingen die een werking ontwikkelen ten aanzien van het ganse of een specifiek onderdeel van het onroerend erfgoed eveneens in aanmerking komen voor de onroerenderfgoedprijs wanneer hun werking bijdraagt tot de creatie van een maatschappelijk draagvlak voor nieuwe of actuele erfgoedthema's.

Hoe evalueert de minister de wisselwerking tussen de academische wereld en onroerend erfgoed? Kan hij enkele praktische voorbeelden geven inzake kennisuitwisseling? Is hij in dezelfde lijn tevreden over de input van de academische wereld bij de herdenking van het WO I-gebeuren en de onroerenderfgoedsector of kunnen hier lessen uit worden getrokken naar 2018 toe en zo ja, welke?

In Vlaanderen is er – in tegenstelling tot de ons omringende landen – geen masteropleiding Museumstudies. Vindt de minister dit een interessante piste om mee te nemen? Een sterke museumsector biedt immers een niet te onderschatten economische return en draagt bij tot het draagvlak. Is de minister bereid daarover overleg te plegen met Vlaams minister Crevits?

Samenwerking met het CRKC

De spreker staat positief tegenover het initiatief van de minister om goed na te denken over het kerkelijk patrimonium, in nauw overleg met het CRKC. Maar misschien moet toch de vraag worden gesteld of dit wel degelijk kan leiden naar enige resultaatsverbintenis. Waarom kan bijvoorbeeld ook de maatschappij, zeker in deze budgettaire moeilijke tijden, geen stem hebben in het overleg met de kerk en het CRKC wanneer het gaat over het actief nadenken over nevenbestemmingen bij kerkelijke gebouwen? Kan er bijvoorbeeld geen decretale basis worden gevonden voor het kerkenbeleidsplan?

Het Vlaamse erfgoedbeleid

Kan de minister een stand van zaken meedelen voor het dossier voor het voordragen van het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog als werelderfgoed? Zitten we op schema voor de indiening van dit dossier in 2017? Maakt de minister nog ruimte voor andere sites of is de lijst nog altijd dezelfde als tijdens de discussie enkele maanden geleden in deze commissie?

De spreker onderstreept dat hij zeker niets wenst weg te nemen van de realisatie van het convenant. Het is positief dat de minister zo een overeenkomst creëert tussen verschillende partijen en stakeholders. Alleen is de vraag of dit ook breed gedragen wordt binnen de onroerenderfgoedsector zelf. Hoe reageren mensen en

organisaties en in eerste instantie het toonaangevende kenniscentrum in Ieper 'In Flanders Fields' hierop?

Beschermingsinstrumentarium

Verwacht de minister nog moeilijkheden om de archeologische zones juridisch echt te kunnen vaststellen? Hoe juridisch bindend zijn deze archeologische zones? Heeft de minister reeds onderzocht wat de economische gevolgen kunnen zijn van de vaststelling van de archeologische zones? In de beleidsbrief wordt vermeld dat eind dit jaar de afbakening van waar geen archeologie te verwachten valt, mag worden verwacht. Kan de minister meedelen hoeveel stages deze afbakening nog moet doorlopen vooraleer dit juridisch rechtsgeldig is? Voor Open Vld mag hieraan zeker prioriteit gegeven worden vermits dit voor vele mensen, investeerders en projectontwikkelaars rechtszekerheid kan bieden om aan de slag te gaan. Heeft de minister ondertussen reeds de bezwaren kunnen inkijken van het openbaar onderzoek?

Publieke handleidingen – Code van Goede Praktijk

Kan deze opleiding niet geïncorporeerd worden binnen de universitaire opleiding Archeologie? Het lijkt nogal onwezenlijk dat masters in de archeologie nog een opleiding moeten volgen over hoe precies archeologie te bedrijven na hun opleiding.

Het lid geeft het voorbeeld van een architect die na zijn opleiding nog een extra diploma moet behalen waaruit blijkt dat hij wel degelijk een plan kan opmaken volgens de regels van de ruimtelijke ordening. Het getuigt van weinig vertrouwen in de onderwijsinstellingen en het is zeer de vraag of dit wel gedragen wordt door de sector.

Financiële opportuniteiten – Solidariteitsfonds

Het ontwerp van besluit voorziet in de betoelaging van erkende archeologische solidariteitsfondsen. De SARO merkt op dat zowel voor wat de publieke actoren betreft als voor de private ontwikkelaars, er momenteel noch animo noch concrete initiatieven zijn voor de oprichting van een solidariteitsfonds. Het risico bestaat dus dat de figuur van het solidariteitsfonds een louter theoretisch gegeven blijft.

Minister-president Bourgeois is echter de bevoegde minister en deels verantwoordelijk voor solidariteit binnen de sector. Hoe is hij van plan ervoor te zorgen dat het solidariteitsfonds een succes wordt? Kan hij garanderen dat er in 2016 een effectief en efficiënt werkend erkend archeologisch solidariteitsfonds operationeel zal zijn?

Voorlopig bevat het solidariteitsfonds amper 50.000 euro als basisbedrag per jaar, voor de werkingskosten). 'The proof of the pudding is in the eating' volgens Open Vld. Is de minister-president bereid dit mee te nemen in de evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet? Een degelijk werkend solidariteitsfonds is zeker noodzakelijk. Zo ja, is de minister van plan om het voorstel mee te nemen in de evaluatie die destijds ook door de bouwsector werd gedragen, namelijk dat tegenover 1 euro van de overheid 1 euro van de bouwsector zou worden gezet?

Erfgoedkluis

In de beleidsbrief geeft de minister met initiatief 26 aan dat hij wenst te investeren in de Vlaamse Erfgoedkluis. Hij geeft daarbij een financieel-technische uitleg, maar hoe wil hij dit instrument concreet inzetten voor het Vlaamse onroerend erfgoed? Wat zijn de concrete doelstellingen? Waarop zal dit instrument geëvalueerd worden?

OD 4.1. Premiestelsel wordt selectief ingezet

De spreker stelt samen met onder andere het Rekenhof vast dat er een aanzienlijke inspanning geleverd wordt met 10 miljoen euro bijkomend vastleggingskrediet voor de restauratiepremieachterstand (de erfgoedpremie), maar dat is slechts een beperkt bedrag in vergelijking met de wachtlijst met ontvankelijk verklaarde restauratiedossiers, waar het om meer dan 350 miljoen euro gaat. Die lijst blijft maar groeien. Hoe rijmt de minister dit met zijn verklaring dat hij een goede huisvader wenst te zijn?

OD 5.1. Duurzaam Ruimtegebruik en initiatief 28 (Opmaken van een raamwerk over gebruik en hergebruik religieus erfgoed)

Minister-president Bourgeois communiceert dat hij wenst te focussen op het gebruik, het hergebruik en de herbestemming van beschermde kerken. Voor de opmaak van dit raamwerk maakt hij gebruik van de samenwerking met het CRKC. Worden de praktijken in het buitenland ook bekeken? Valt er iets te leren uit de aanpak daar? Is de minister ook niet van oordeel dat dergelijke beslissingen het best gebeuren in strikte neutraliteit en is de nauwe samenwerking met het CRKC hieromtrent dan ook niet te veel gekleurd?

Algemene vragen

Het lid vraagt zich af in welke mate er voor het luik inzake archeologie zal worden afgestemd met de andere beleidsdomeinen. De minister vermeldt de ruimtelijke component en verwijst expliciet naar het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen van minister Schauvliege, maar bij de andere bevoegdheden is er weinig sprake van de component archeologie en onroerend erfgoed tout court, terwijl die in de toekomst nog nauwer aan elkaar verbonden zullen worden. Heeft hij bijvoorbeeld een zicht op de budgetten waarin binnen andere beleidsdomeinen voorzien is voor archeologie? Kan hij dit toelichten?

Binnen Leefmilieu wil men bewust inzetten op kernversterking, een terechte beleidskeuze volgens Open Vld, maar in de praktijk betekent dit dat men geconfronteerd zal worden met de archeologische nota in de archeologische zones. Zal de archeologische nota daarom ook opgenomen worden binnen de regels van de ruimtelijke ordening, met name de RUP- en MER-procedures?

Is er afstemming of synergie geweest tussen de archeologieregelgeving en het decreet betreffende de diepe ondergrond waarvoor minister Schauvliege bevoegd is? Was een geïntegreerd decreet over de ondergrond niet logischer geweest? Ook in andere materies wordt dat beoogd middels het eengemaakte attest.

Vlaams minister Homans kondigt in haar beleidsbrief Gelijke Kansen een evaluatie aan van de specifieke uitzonderingsregeling voor beschermd onroerend erfgoed, samen met de minister-president. Wil men naar een resultaats- of inspanningsverbintenis gaan? Als het om het eerste gaat, dan moet er toch op de budgettaire impact worden gewezen.

1.2. Manuela Van Werde

Deze beleidsbrief is een duidelijke en goed gestructureerde nota die aangeeft op welke manier deze Vlaamse Regering invulling geeft aan haar onroerenderfgoedbeleid binnen de huidige maatschappelijke en economische context.

De beleidsbrief bouwt voort op de beleidsnota en legt de nodige accenten en klemtonen bij de uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord. Er wordt aangegeven op welke manier Vlaanderen – wat onroerend erfgoed betreft – zal evolueren naar

een kaderstellende overheid met meer bevoegdheden en autonomie voor de lokale besturen.

Het lid leest graag dat de minister-president meer uitleg geeft bij het kerntakenplan voor het beleidsveld Onroerend Erfgoed en de manier waarop hij dit zal vertalen in de regelgeving en de dagelijkse werking. Op pagina 9 wordt een aantal taken opgesomd die in de toekomst niet langer door Vlaanderen uitgevoerd zullen worden. Eén element dat opvalt, is dat Vlaanderen blijkbaar niet langer zijn eigen patrimonium zal beheren. Volgens de kerntakennota gaat het om 3,35 vte bij het agentschap. Wie zal dan in de toekomst wel het eigen patrimonium van Vlaanderen beheren? Welke gebouwen of welk patrimonium heeft Vlaanderen trouwens in eigendom of erfpacht?

Ook de evolutie van een controlerende administratie naar een meer oplossingsgerichte en coachende partner voor de lokale besturen blijft een belangrijk aandachtspunt in het beleid. Heel wat erfgoedconsulenten stellen zich inderdaad meer en meer in de plaats van de eigenaar van het erfgoed en helpen nadenken over duurzame en betaalbare oplossingen. Herbestemmingen en nieuwe functies voor beschermde gebouwen zullen ervoor zorgen dat het patrimonium behouden blijft. Terwijl weigeringen of extreem hoge eisen qua onderhoud en restauratie eerder leiden tot leegstand en verval. De spreekster is ervan overtuigd dat de inspanningen van de minister-president en de leidend ambtenaar van het agentschap op korte termijn vruchten zullen afwerpen.

Specifiek voor archeologie zijn er 58 historische stadskernen voorlopig aangeduid als archeologische zone. Het gaat om gebieden met een groot archeologisch potentieel. Daarnaast is het ook belangrijk zo snel mogelijk werk te maken van de aanduiding van de gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, bijvoorbeeld heel wat opgespoten terreinen in de havens of industriegebieden, waar geen risico bestaat op verstoring van het bodemarchief. Op welke termijn zullen de gebieden worden afgebakend waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt?

OD 1.1 Het Onroerenderfgoeddecreet treedt in werking

Het voorbije jaar werd heel wat werk verzet om het integrale Onroerenderfgoeddecreet te implementeren. Er zijn bijkomende bepalingen opgesteld voor bijvoorbeeld het archeologieluik en het varend erfgoed: het Archeologiebesluit en de Code van Goede Praktijk voor archeologie. Het kader voor archeologie is op die manier duidelijk, zodat de erkenning van archeologen nu afgerond kan worden. De spreekster heeft niettemin toch een vraag: op bladzijde 10 wordt gezegd dat het archeologieluik gradueel in werking zal treden. Welke fasering wordt er al dan niet ingevoerd?

Op 31 maart 2015 was er een verkennende vergadering met eventueel geïnteresseerden voor het oprichten van een archeologisch solidariteitsfonds. Die samenkomst gaf aan dat diverse partijen de mogelijkheden voor de oprichting bestuderen. Heeft dit overleg uitgewezen of er in de regelgeving problemen of hinderpalen zijn die moeten worden bijgestuurd? Op welke termijn zal er een eerste solidariteitsfonds worden opgericht? Is een dergelijk fonds een volwaardig alternatief voor een subsidie vanuit de overheid voor buitensporige kosten verbonden aan het archeologisch vooronderzoek?

Op het vlak van bestuurlijke organisatie worden ook de krachtlijnen van het regeerakkoord doorgevoerd. Steden en gemeenten krijgen meer bevoegdheden en autonomie, ook in de onroerenderfgoedzorg. Het Onroerenderfgoeddecreet gaat daarbij uit van een gedeelde zorg voor het erfgoed. Lokale besturen worden betrokken bij het beleid en krijgen meer verantwoordelijkheid bij de uitvoering. In een eerste stap werden reeds zes IOED's erkend. Recent bleek op een netwerkmoment dat

de 42 betrokken gemeenten met veel enthousiasme aan de slag willen gaan. Op basis van een integrale en geïntegreerde beleidsvisie op het lokale erfgoed zullen deze IOED's een belangrijke bijdrage leveren aan de zorg voor ons erfgoed. Toch moet erover worden gewaakt dat de grote steden en gemeenten niet bevoordeeld worden ten opzichte van de kleine.

In de beleidsbrief wordt ook dieper ingegaan op een aantal aspecten van het kerntakenplan. Heel wat van deze elementen zullen niet alleen bijdragen tot een grotere lokale autonomie, maar ook de administratieve lasten verminderen. Het lid denkt bijvoorbeeld aan het element om de "formele procedure voor aanvraag tot opmaak van een beheerplan te schrappen". Misschien zijn er in het Onroerenderfgoeddecreet nog een paar procedures te vinden die in het kader van de evolutie van een controlerende naar een kaderstellende Vlaamse overheid best geschrapt zouden worden?

OD 1.3 Performant regelgevend kader door evaluatie en bijsturing

In de beleidsnota werd al aangekondigd dat de nieuwe regelgeving tijdig en continu zal worden geëvalueerd met het oog op een efficiënte, werkbare en betaalbare regelgeving. Daarnet werd al kort ingegaan op het kerntakenplan en de manier waarop de minister dit zo snel mogelijk in regelgeving zal vertalen. Onder OD 1.3 schuift hij ook de monitoring van het Onroerenderfgoeddecreet naar voor. Hiervoor wordt momenteel een specifiek monitoringssysteem uitgewerkt binnen de administratie met het oog op een eventuele bijsturing in 2017.

In dit kader wordt de Erfgoedbalans (initiatief 7) opgeleverd in 2016. Hoe moet die Erfgoedbalans worden ingeschat: als een eenmalige stand van zaken, of als een continue barometer die een beeld geeft van het onroerend erfgoed in Vlaanderen en het beleid?

Uit een korte bespreking in deze commissie op 22 september 2015, naar aanleiding van haar vraag om uitleg over Open Monumentendag 2015 (*Hand. VI.Parl. 2014-15/C326*), leidt de spreekster af dat er hier en daar nog wat onduidelijkheid bestaat, vooral over het aspect van beheerplannen. Momenteel zijn er meer dan tweehonderd beheerplannen in opmaak in samenwerking met de administratie. Er werd vastgesteld dat er bij de implementatie nog wat kinderziektes of onduidelijkheden zijn en het agentschap heeft daarover besprekingen gehad met de lokale besturen. Toch blijft er op het terrein nog onduidelijkheid bestaan over het begrip 'samenhangend geheel'. Een beheerplan moet immers opgemaakt worden voor de totaliteit van het beschermd goed waarbij gestreefd wordt naar een globale benadering. Dat lijkt een goed principe, maar het mag een soepele procedure niet in de weg staan. Welke elementen en onduidelijkheden heeft de administratie al geconstateerd specifiek met betrekking tot het instrument beheerplan? Indien dit instrument verfijnd moet worden of bepaalde definities of procedures bijgestuurd moeten worden, zal dit dan ook op korte termijn worden gedaan, bijvoorbeeld samen met de wijzigingen in verband met het kerntakenverhaal?

OD2.1 Oplossingsgerichte administratie

De merkbare cultuurverandering bij de administratie werd al even vermeld. Het is inderdaad zo dat "adviesverlening soms stuit op onbegrip en weerstand", dat is normaal. Daarom is het ook belangrijk te blijven inzetten op een omslag en een cultuurverandering. Ook daar is vertrouwen een kernwoord. Het is verheugend dat in het voorbije jaar heel wat initiatieven genomen zijn om deze cultuuromslag te maken. Zo heeft de minister onder meer een klantentevredenheidsonderzoek laten uitvoeren en is er ingezet op een vernieuwde communicatiestrategie.

De administratie heeft ook zelf initiatieven genomen en concrete stappen gezet. Er werd gevraagd om een overzicht te maken van bestaande afwegingskaders en een prioriteitenlijst van nog op te maken kaders en handleidingen. Dit zal de besluitvorming en advisering transparanter maken. Er wordt ook ingezet op intensieve opleidingstrajecten om de dienstverlening te verbeteren.

OD2.2 Lokaal onroerenderfgoedbeleid

In initiatief 10 gaat het heel expliciet over de implementatie van het kerntakenplan in samenwerking met de lokale besturen. De adviezen die in feite tot de gemeentelijke autonomie behoren, zullen worden afgebouwd. Het gaat dan vooral om de adviezen met betrekking tot de sloop van inventarisitems.

Op welke termijn zal deze adviesplicht in het kader van de ruimtelijke ordening worden geschrapt? Wordt hierbij gewacht op de omgevingsvergunning?

Bij initiatief 10 wordt gemeld dat de geografische inventarisatie overgeheveld wordt naar het lokale niveau. Er wordt niet gewerkt met een systeem van ontvoogding. De administratie zal hiervoor ook een draaiboek ter beschikking stellen, dat wordt in initiatief 11 vermeld. Betekent dit dat Vlaanderen geen gebiedsdekkende inventaris van houtige beplantingen zal opmaken en vaststellen? Wat gebeurt er dan met de 308 vastgestelde inventarissen van bouwkundig erfgoed, goed voor meer dan 80.000 items? Zullen gemeenten die kunnen aanpassen en actualiseren? Of is hiervoor nog altijd een goedkeuring nodig van de minister? Bij OD 3.1 en initiatief 19 wordt immers gemeld dat de vaststelling van de inventaris stapsgewijs zal gebeuren conform het decreet, dus bij ministerieel besluit.

OD4.1 Premies

Zoals aangekondigd in zijn beleidsnota, heeft de minister het onderzoek naar de bouwpreizen inzake restauratie en onderhoud van onroerend erfgoed opgestart. Het resultaat van deze studie, die uitgevoerd wordt door IDEA Consult wordt verwacht in april 2016. Uit het antwoord op een schriftelijke vraag heeft het lid begrepen dat in dit onderzoek een viertal onderzoeksvragen centraal staan. Op basis hiervan zal het financieringsstelsel worden bijgestuurd, zoals aangegeven in initiatief 25. Zoals reeds gezegd bij de bespreking van de beleidsnota, liggen er verschillende mechanismen en factoren aan de basis van de toegenomen kosten voor de erfgoedzorg. Het lid denkt bijvoorbeeld aan monopolievorming, anomalieën in de prijszetting op de restauratiemarkt en specifieke kostendrijvers eigen aan bepaalde aspecten van restauratie, bijvoorbeeld dure restauraties van industrieel erfgoed, orgels, molens enzovoort.

Een bedenking in dat verband is dat misschien ook de premiepercentages kunnen aangepast worden al naargelang de complexiteit of de aard van de restauratiewerken. In de motie tot besluit van de in commissie besproken beleidsnota Onroerend Erfgoed 2014-2019 (*Parl. St.* VI. Parl. 2014-15, nr. 146/3) werd specifiek aangegeven dat in dit onderzoek ook moet worden nagegaan of de kwaliteitslabels voor ontwerpers en de technische eisen die vanuit het agentschap worden gesteld niet leiden tot buitensporige kosten. Kosten die niet altijd in verhouding zijn met de erfgoedwaarde van het pand. Zullen deze elementen worden meegenomen in het onderzoek van IDEA Consult?

Vlaamse Erfgoedkluis

In OD 4.2 gaat het bij initiatief 26 over het versterken van de portefeuille van de Vlaamse Erfgoedkluis, door een geplande bijkomende kapitalisatie vanuit de PMV met 15 miljoen euro. Op welke termijn is die kapitaalinjectie mogelijk en waar precies is dat terug te vinden in de begroting?

Slotbedenking

Tot nu toe heerst er een taboe op eventuele deklassering van beschermde monumenten. Misschien moet die discussie toch worden gevoerd, in overleg met de lokale besturen? Uit het antwoord op haar schriftelijke vraag nr. 276 van 22 april 2015 blijkt dat er enkele tientallen monumenten in Vlaanderen onderhevig geweest zijn aan calamiteiten en gedeeltelijk verdwenen zijn. Voor de meeste ervan is er overleg met de administratie om deze al dan niet te herstellen. Terecht stelde de minister dat dat geval per geval bekeken moet worden.

Bij een aantal ruïnes valt het te overwegen om dit deel van monument niet meer te reconstrueren. Sommige zijn ook helemaal verdwenen, zoals bijvoorbeeld een schuur in Berlaar, de Mosterdpothoeve in Duffel, delen van de Sint-Geertruiabdij in Leuven en een boom op de markt van Lichtervelde. Er zijn ook monumenten die intussen afgebroken zijn, zoals bijvoorbeeld een pand op de Markt in Harelbeke, maar die nog steeds te boek staan als beschermd. Voor die gebouwen valt een deklassering misschien te overwegen. Ook beschermingsbesluiten van dorpsgezichten waar intussen heel wat nieuwe gebouwen gezet zijn, moeten misschien kritisch herbekeken worden. Hoe staat de minister tegenover eventuele deklasseringen? Overweegt hij een onderzoek in te stellen en is hiervoor bijkomend algemeen onderzoek noodzakelijk?

1.3. Bart Caron

Bart Caron staat persoonlijk zeer huiverig tegen deklassering, niet wegens de voorbeelden die mevrouw Van Werde noemde, maar wegens het effect op andere gebouwen die niet in die toestand zijn.

Hij wil zijn betoog aanvangen met iets wat hij via de wandelgangen heeft vernomen. In de beleidsbrief wordt geponeerd dat de financiering van de onroerende goederzorg de laatste jaren tegen de grenzen aan loopt. Dat klopt weliswaar, maar blijkbaar is men van plan in een aantal gevallen het premiestelsel grondig te hervormen. Blijkbaar wil de minister de premies voor ZEN-monumenten en voor lokale besturen met zowat 30 percent verminderen. Klopt dat? In de beleidsbrief staat er alvast niets over, mogelijk is de beslissing dus nog niet definitief.

Klopt het dat btw en algemene kosten die met restauraties te maken hebben, niet meer in het pakket van te subsidiëren kosten zullen worden opgenomen? Voor een aantal panden gaat het daar om een vrij belangrijk bedrag. Algemene kosten zijn kosten die misschien niet letterlijk met het monumentale karakter van een gebouw te maken hebben, maar die onvermijdelijk zijn om het gebouw aan te pakken. Een vermindering van het premiestelsel kan misschien wel verdedigbaar zijn, maar de resultaten van het onderzoek naar de bouwkosten van restauraties zouden toch moeten worden afgewacht.

Niet elke eigenaar heeft de nodige financiële middelen. Als de eigen inbreng van de eigenaar zou stijgen naar pakweg 60 of 70 percent van een restauratie, dan zal heel wat beschermd erfgoed in Vlaanderen niet meer worden gerestaureerd. De wachtlijst zal dan wel kunnen worden afgebouwd, maar enige voorzichtigheid lijkt toch aangewezen.

Een tweede grote opmerking heeft te maken met het samenlopen van twee processen: dat van het kerntakenplan en dat van de decentralisatie. In de beleidsnota werd het kerntakenplan aangekondigd en nu is dat alom aanwezig in de tekst van de beleidsbrief. Geen probleem dat er stappen worden gezet, maar bij momenten lijkt het erg op besparen. Onder meer het beheren van eigen patrimonium wordt afgebouwd, evenals het uitvoeren van opdrachten voor derden met betrekking tot ontwerp en coördinatie van werken aan beschermd onroerend

erfgoed. Op de lijst op pagina 11 staan ook nog het uitvoeren van archeologisch post-excavationonderzoek en het in eigen beheer uitgeven van wetenschappelijke publicaties.

De door de Vlaamse Regering doorgevoerde decentralisatie heeft een impact op veel beleidsdomeinen, in de overdracht van bevoegdheden naar de gemeenten. De twee processen lopen dus door elkaar en beïnvloeden elkaar. Soms wordt een argument voor het ene gebruikt om het andere te doen en dat is niet altijd even correct. Overigens staat in de nota over decentralisatie – een document van bijna duizend bladzijden – maar één zin over onroerend erfgoed. Dat is merkwaardig, want het kerntakenplan zet heel hard in op het overdragen van een aantal taken naar de lokale besturen.

De spreker is principieel voorstander van de subsidiariteit die aan de basis ligt van de decentralisatie, maar elke overheid heeft niet op elk terrein evenveel capaciteit en expertise. Er is in Vlaanderen een correlatie tussen de hoeveelheid onroerend erfgoed in een gemeente en de hoeveelheid expertise daar en dat is ook logisch. Er zijn heel wat gemeenten die geen diensten hebben voor monumentenzorg, niet aanwezig zijn in intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten, maar ook een aantal taken doorgestuurd zullen krijgen vanuit het agentschap. Gemeenten mogen meer bevoegdheden inzake onroerend erfgoed krijgen, maar wel op voorwaarde dat ze de nodige capaciteit hebben of kunnen ontwikkelen. Het gebrek aan expertise en capaciteit lijkt het meest problematisch bij het overnemen van de taak van het agentschap in het adviseren van sloop of van stedenbouwkundige vergunningen met betrekking tot monumenten die beschermd zijn of op een inventaris staan. Niet elke gemeente heeft de capaciteit om daar degelijk mee om te gaan. Het lid ging ervan uit dat de erkenning als onroerenderfgoedgemeente een soort van label was van de kwaliteitszorg bij het beleid ter zake. Nu zal echter ook naar gemeenten waar er geen expertise is, de advisering rond sloop en stedenbouwkundige vergunningen worden overgeheveld. Daar kan hij het niet mee eens zijn, er zou een garantie van lokale expertise moeten zijn. In de ruimtelijke ordening, dat tot hetzelfde beleidsdomein als onroerend erfgoed behoort, wordt trouwens ook met de gradatie van de ontvoogding gewerkt. Een stapsgewijze aanpak lijkt aangezien bij het overdragen van de adviserende bevoegdheid inzake beschermde monumenten en inventarisstukken.

Het lid heeft in dit verband twee vragen. Werd er over die overdracht van taken overleg gepleegd met de gemeenten? En willen de gemeenten dit wel? Ze willen wel beleid voeren, maar het zijn operationele taken die naar hen worden doorgeschoven, bijvoorbeeld rond de inventarissen. Het Vlaamse overzicht zou ook moeten worden behouden.

OD 2.1 Het agentschap Onroerend Erfgoed wordt een oplossingsgerichte en proactieve projectpartner in nauwe samenwerking met andere beleidsvelden en overheden

De spreker deelt de ommezwaai om het agentschap eerder als een soort van partner of coach dan als een controleur te zien, maar zou toch graag de resultaten zien van het klantentevredenheidsonderzoek. Zijn die ergens consulteerbaar?

Er wordt een nieuw beleid aangekondigd voor de eigen publicaties. Blijkbaar wordt M&L uitbesteed aan Die Keure. Komt er een nieuwe nota over het publicatiebeleid? Wat gebeurt er met Relicta, met de websites, nieuwsbrieven enzovoort?

Het is een goede zaak dat er wordt overlegd met belangengroepen en met andere beleidsvelden. Monumentenzorg was vroeger immers vaak wat te veel geïsoleerd.

Monumentenwacht

De inspanningen van Monumentenwacht zijn lovenswaardig. De in de beleidsbrief geschetste aanpak rond ontsluiting en digitalisering is zonder meer positief. Is dat geen perfect instrument om te prioriteren bij restauratiepremies? Onderzoek van Monumentenwacht heeft uitgewezen dat 6 percent van de monumenten in slechte tot zeer slechte staat is. Met dat voor ogen zou proactief beleid moeten kunnen worden gevoerd om verder verval tegen te gaan.

Onroerendergoedprijs

Bart Caron juicht het initiatief van de Onroerendergoedprijs toe, al komt dat eigenlijk een jaar te laat.

Initiatief 16: Uitwerken van een referentiekader voor kandidaatwerelderfgoederen

Wat de inspanningen betreft voor het plaatsen van het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog op de UNESCO-werelderfgoedlijst, zegt de spreker dat het daar om een lange procedure gaat. In het beste geval is er blijkbaar een beslissing in de zomer van 2018. Ligt dat aan de procedure zelf of ligt het aan de partners, Wallonië en Frankrijk?

OD 3.1. De doelmatigheid van het beschermingsinstrumentarium wordt onderzocht en het inventariseren en beschermen van onroerend erfgoed gebeurt aan de hand van hanteerbare deelpakketten

Uit de tabel op pagina 29 van de beleidsbrief blijkt dat er een dalend aantal beschermingen is in vergelijking met vorig jaar. Is dat een tendens? Gaat het om een bewuste keuze, of is het een gevolg van toevalligheden?

Onder initiatief 18 wordt aangekondigd dat een analyse en evaluatie zal worden gemaakt van de beschermingspraktijk en de effecten ervan op het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen en hun hedendaagse functionaliteit. Dat valt alleen toe te juichen. Het is positief dat er een verschuiving is van de concrete operationele praktijk naar bredere monitoring en tweede- en derdelijnswerk.

OD 3.4. De opmaak van een Handhavingsprogramma Onroerend Erfgoed waarborgt de efficiënte inzet van de nieuwe handhavingsinstrumenten, onder meer op het vlak van bestuurlijke handhaving

Er zal werk worden gemaakt van het uitrollen van de handhaving. Kan kort worden aangegeven welke stappen daarvoor zullen worden gezet? De bestuurlijke aanpak ter zake is overigens de juiste. Die is, zeker in eerste instantie, te verkiezen boven een strafrechtelijke procedure.

SD 5. De zorg voor het onroerend erfgoed levert een positieve bijdrage aan de duurzame ontwikkeling van onze leefomgeving

De zorg voor het onroerend erfgoed is de facto een duurzaam beleid. Waardevolle zaken uit het verleden moeten behouden blijven en kunnen niet worden vervangen door tweederangs materiaal. In de beleidsbrief wordt gesteld: "Het onroerend erfgoed kan maar blijven bestaan als het ook effectief een meerwaarde betekent voor de hedendaagse maatschappij." Dat zou gerust meer mogen worden uitgewerkt, ook door de diensten en door Herita. De meerwaarde van het erfgoed kan niet genoeg worden beklemtoond.

Slotvragen

De wachtlijst wordt zowel in de beleidsbrief als bij de begroting 2016 vermeld. In de beleidsbrief wordt echter niet aangegeven hoe die wachtlijst zal worden aangepakt. Is het een bewuste keuze om dat in het midden te laten?

Hoeveel gemeenten hebben al een aanvraag ingediend voor een erkenning als onroerendergoedgemeente? Het begrip 'draagvlak' wordt zevenmaal vermeld in de beleidsbrief. In de praktijk is dat onder meer een taak voor Herita. Hoe wordt de zorg voor draagvlak aangepakt? Hoe kan dat worden verbreed? Waarom krijgen de commissieleden geen informatie over de activiteiten van Herita?

Het lid kreeg een e-mail van de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie waarin aandacht gevraagd wordt voor het behoud en de herwaardering van fabrieksschoorstenen. Hij deelt die bekommernis en vraagt dat die in het werkprogramma van het agentschap wordt meegenomen.

De minister heeft bij diverse gelegenheden al aangegeven dat de mogelijkheden voor fiscale stimulansen voor onroerendergoedzorg worden onderzocht. Wordt er vooruitgang geboekt op dat vlak?

Wat de metaaldetectoristen betreft, is er weliswaar een instrument ontwikkeld, maar wordt de toepassing daarvan wel opgevolgd? Blijkbaar zijn er toch nogal wat cowboys actief. En tot slot, wat is de evolutie van de inventaris voor het vaststellen van de archeologische zones? Wanneer wordt daar het eerste harde juridische instrument voor gemaakt?

1.4. Sabine de Bethune

Sabine de Bethune is van oordeel dat het in het algemeen om een goede beleidsbrief gaat. De minister bouwt consequent verder op zijn beleidsnota en geeft een aantal duidelijke engagementen en koerswijzigingen aan inzake afwegingskaders, voorspelbaarheid van advisering, klantvriendelijkheid en proactiviteit. Het agentschap verzamelt zonder enige twijfel de grootste groep erfgoeddeskundigen in Vlaanderen.

Kerntakenplan

Bij het lezen van het kerntakenplan, kan de spreekster zich niet van de indruk ontdoen dat de CD&V-fractie te vroeg gelijk had. Bij de opmaak van het onroerendergoeddecreet werd ervoor gewaarschuwd dat het agentschap fysiek niet in staat was om al die nieuwe taken op te nemen. Nu is er het omgekeerde gevoel: er waren te veel taken toegekend aan het agentschap, maar wordt er nu niet met een heel grove borstel door gegaan? Immers, geen inventarisatie meer voor Vlaanderen (behalve de reeds aangepakte engagementen), geen onderzoeksbalans meer, geen post-excavationonderzoek meer en geen advisering meer voor belendende percelen.

De erkenning van het belang van lokale besturen verheugt het lid. Ongetwijfeld zijn zij goed geplaatst om een aantal adviestaken over te nemen, mits enige begeleiding. Daarom is CD&V altijd al een groot believer geweest van de intergemeentelijke samenwerking. Wat gaat de minister-president doen om deze intergemeentelijke samenwerking, waarvan hij zelf een beleider is, ook echt te gaan promoten? Hij voorziet niet in provisies, tot daar aan toe, maar hoe gaat hij concreet gemeenten begeleiden in een rol als onroerendergoedgemeente, in de opstart van IOED's? Het gaat niet op om een aantal taken af te wentelen op de gemeenten, zonder te voorzien in coaching en ondersteuning en zonder goede afspraken dienaangaande.

De minister gaat de behandeling van archeologienota's overlaten aan lokale onroerendergoedgemeenten. Dat is een goed idee, maar wat met de IOED's, want die lijken daar toch ook voor geschikt, nog meer misschien zelfs dan onroerendergoedgemeenten?

Bij de opmaak van het Onroerendergoedbesluit werden per ongeluk wel de gemeentelijke archeologen automatisch erkend, maar niet de IOED-archeologen. Dit was uiteraard niet de bedoeling van de decreetgever. Zal dat worden rechtgezet? Anders moet er misschien in het parlement een initiatief worden genomen.

OD 1.1 Het Onroerendergoeddecreet treedt in werking en zorgt voor vernieuwing en ontwikkeling in het beleidsveld

Blijkbaar werden er op dit ogenblik al 42 natuurlijke personen en tien rechtspersonen aangeduid als erkend archeoloog. Is dit voldoende voor alle taken die op hen liggen te wachten?

Initiatief 2 – Opstellen van een methodologie voor de opmaak van een onroerendergoedrichtplan

Al van bij de bespreking van het Onroerendergoeddecreet werd gevraagd waarom men naartoe wil met die onroerendergoedrichtplannen. Er wordt uitgekeken naar de resultaten van dit initiatief dat hopelijk rechtszekerheid en duidelijkheid kan brengen.

OD 2.2 Het agentschap Onroerend erfgoed begeleidt de lokale besturen bij het uitbouwen van een lokaal onroerendergoedbeleid

Het inventariseren van individuele erfgoeditems op basis van een geografische benadering wordt overgeheveld naar het lokale bestuursniveau, samen met de adviesverlening die hiermee samenhangt. Dit blijkt voor een groot deel van het werkveld een grote verrassing te zijn. De inventaris van het bouwkundig erfgoed is een monument op zich geworden. Intussen werkt de website weer behoorlijk en kan ze weer vlot geconsulteerd worden. Welke begeleidende maatregelen worden er genomen om er zeker van te zijn dat de lokale besturen de geografische inventarissen kunnen overnemen zonder kwaliteitsverlies? In initiatief 11 wordt gemeld dat een handleiding wordt uitgewerkt voor lokale besturen en inventarisatie, maar hoe worden de lokale besturen aangezet om deze taak op te nemen?

Desalniettemin worden er wel nog tal van herinventarisatiecampagnes opgezet. Wat is de verhouding?

Afschaffing tijdschriften Monumenten en Landschappen en Relicta

De spreekster herinnert eraan dat haar collega Karin Brouwers vorig jaar al vragen heeft gesteld over de aangekondigde afschaffing van het tijdschrift M&L. Eerst legde de minister-president dit uit als een besparingsoperatie. Nadat werd aangetoond dat M&L geld opbracht, werd op een kerntakenafweging gewezen. Het is zeer positief dat er een akkoord gekomen is tussen Vlaanderen en Die Keure. Het voortbestaan van de M&L is een goede zaak. Wat Relicta betreft, is daar gezocht naar een overnemer? Of eindigt de reeks gewoon?

Wachtilijst

Het lid wil niet diep ingaan op de wachtilijst, een fenomeen dat trouwens niet eigen is aan dit beleidsdomein. Het gemakkelijkst om iets te doen aan die wachtilijst is uiteraard bijkomende financiële middelen vinden, maar is het denkbaar om op twee niveaus onderhoud en renovatie te financieren? Vandaag wordt er aan

bijzonder kwaliteitsvol renovatiebeleid gedaan. Zou er op termijn naar twee snelheden kunnen worden gegaan, met behoud van de harde, kwaliteitsvolle lijn voor sommige monumenten en een goedkopere piste voor een ander type?

1.5. Tine Soens

Tine Soens wijst erop dat in de inleiding wordt gemeld: "Aan de hand van verschillende onderzoeken worden de huidige financieringsmechanismen geanalyseerd. Op basis daarvan zal ik komen tot een vernieuwd financieringsstelsel, aangepast aan de hedendaagse noden.". Is daar al een timing voor?

Er wordt ook aangekondigd dat nog dit jaar de 'erfgoedlening' zal worden ingevoerd. Kan er wat toelichting worden gegeven hoe dat precies zal werken?

OD 1.1. Het Onroerenderfgoeddecreet treedt in werking en zorgt voor vernieuwing en ontwikkeling in het beleidsveld

Initiatief 4 gaat over het uitvoeren van het gewijzigde Varend erfgoeddecreet. Daar wordt gesteld dat de vaartuigen opgenomen op deze inventaris, een wimpel als herkenningsteken kunnen aanbrengen en in de toekomst van bepaalde voordelen en vrijstellingen zullen kunnen genieten. Is er zicht op wat die voordelen en vrijstellingen kunnen zijn?

Wat is de stand van zaken voor de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet? Het hoofdstuk over de archeologie is blijkbaar nog steeds niet in uitvoering. Kunnen kort de volgende stappen worden aangegeven?

Algemene opmerkingen

Bij lezing van de beleidsbrief kreeg de spreekster het gevoel dat het agentschap wat wordt uitgehold en herleid tot digitalisering en dienstverlening. Heel veel verantwoordelijkheid wordt doorgeschoven naar lokale besturen. Zullen die gemeenten daarvoor de nodige steun krijgen, zowel inhoudelijk als qua personeel?

2. Antwoorden van minister-president Geert Bourgeois

Minister-president *Geert Bourgeois* merkt op dat een aantal vragen, zoals die over de premies, de fiscaliteit en het systeem van verzekeringen al bij de bespreking van de begroting 2016 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 15/7-C) aan de orde zijn geweest. Hij verwijst naar de uitleg die daar al werd gegeven hieromtrent.

Archeologen en metaaldetectoristen

Op 19 november waren er 42 natuurlijke personen en tien rechtspersonen erkend als archeoloog. Voor de natuurlijke personen beantwoordt dat aan de doelstellingen, voor de rechtspersonen wordt nog gemikt op een vijftal bijkomende personen. Er zijn 561 erkende metaaldetectoristen. Dat is inderdaad een groot aantal, maar er gebeurt een kwaliteitsmonitoring door het agentschap aan de hand van de meldingen en vaststellingen.

Onroerenderfgoedgemeenten en IOED's

Er is momenteel één erkende onroerenderfgoedgemeente, Koksijde. Een aantal dossiers – Antwerpen, Leuven en Overijse – zijn in voorbereiding. Er zijn zes IOED's.

Vlaamse Onroerenderfgoedprijs

Wat de Onroerenderfgoedprijs betreft, zegt de minister-president dat ook niet beschermd erfgoed in aanmerking komt. Hij is bereid om de suggestie van Jean-Jacques De Gucht te onderzoeken om ook organisaties in aanmerking te laten komen. Persoonlijk heeft hij daar alvast geen bezwaar tegen, maar om die aanpassing door te voeren zal het ministerieel besluit wel moeten worden gewijzigd.

UNESCO-werelderfgoedlijst

Inzake het opnemen van het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog op de werelderfgoedlijst van de UNESCO zit men op schema. Er bestaat een groot draagvlak doordat er met convenants wordt gewerkt waarbij alle actoren worden betrokken.

Het was van meet af aan de bedoeling dit in te dienen als een grensoverschrijdend project. Vlaanderen liep aanvankelijk ver voorop, Wallonië is nadien bijgebeend en uiteindelijk is ook in Frankrijk de knoop doorgehakt, zodat hier nu gezamenlijk werk van wordt gemaakt.

Kerken en CRKC

Wat het opmaken van een raamwerk betreft over het gebruik en het hergebruik van religieus erfgoed, zegt de minister-president dat er ook met voorbeelden uit het buitenland wordt gewerkt. Er is wellicht wel nog nood aan meer voorbeelden en aan ontwerpend onderzoek daarin, zoals dat is gebeurd in het proefproject van de IOED Leiedal daaromtrent. Er is decretaal bepaald dat er een kerkenbeleidsplan moet worden opgemaakt. Een aantal gemeenten hebben weliswaar uitstel gekregen omdat zij nog niet in orde waren. Er moet in elk geval een dergelijk plan worden gemaakt en de gemeenten hebben ook veel meer bevoegdheden aangaande de kerkfabrieken. De beslissing tot desaffectatie of herbestemming van een kerk is uiteindelijk wel een kerkelijke beslissing, maar intussen zijn er al heel wat van dergelijke beslissingen en de katholieke kerk werkt daar goed aan mee.

Wisselwerking tussen de academische wereld en onroerend erfgoed

Er is een jaarlijks netwerkmoment tussen het agentschap Onroerend Erfgoed en de academische wereld. Er is ook een samenwerkingsovereenkomst tussen het agentschap en alle universiteiten en er is samenwerking voor specifiek onderzoek en voor bepaalde lesopdrachten.

De suggestie van Jean-Jacques De Gucht voor een masteropleiding Museumstudies zal nader moeten worden bekeken. Momenteel is er met het oog op een rationalisatie weliswaar een tijdelijke stopzetting van de erkenningen hoger en universitair onderwijs, maar in de toekomst zullen er ongetwijfeld nog nieuwe erkenningen komen.

De Code van Goede Praktijk is geen opleiding of extra diploma. Dit is een 'code of conduct' die er op vraag van de sector zelf is gekomen, om ervoor te zorgen dat een aantal praktijken nageleefd wordt. Voor dit initiatief is er overigens samengewerkt met de archeologiesector.

Solidariteitsfonds

De minister-president zegt dat de werking van het solidariteitsfonds wordt gesubsidieerd. Er moet een akkoord zijn uit de sectoren en de sectoren, die diverse malen zijn bijeengeroepen, nemen geen initiatief in dit verband. Dat zal mee opgenomen worden bij de evaluatie. Zoals bekend moet het decreet in 2017 worden geëvalueerd, wat behoorlijk snel is, maar de decreetgever heeft dat zo gewild.

Archeologieluik

Voor de archeologische zones zijn de bezwaren bekend. Er is advies over verleend door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed. Het agentschap is nu bezig met het onderzoek van de bezwaren, met het oog op de afbakening van de archeologische zones. Mogelijke gevolgen kunnen zijn de zorgplicht en andere modaliteiten met betrekking tot vooronderzoek. De verplichtingen verschillen naargelang het om een archeologische zone gaat of niet. De vastlegging van de historische stadskernen zou nog dit jaar gebeuren, nadien komen de dorpskernen aan de beurt.

Nog in verband met de archeologie vroeg Jean-Jacques De Gucht of de archeologische nota ook opgenomen zal worden binnen de regels van de ruimtelijke ordening. Er wordt door het agentschap bekeken of bepaalde typevoorschriften kunnen worden opgenomen in de RUP's. Of er horizontale verbanden worden gelegd in andere beleidsdomeinen kan de minister-president hic et nunc niet beantwoorden, maar voor Ruimtelijke Ordening ligt dat voor de hand en zal dat zeker gebeuren.

Opgespoten terreinen in de havens zijn niet ipso facto opgenomen op kaarten waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Het gaat om opgespoten grond, wat natuurlijk niet betekent dat daaronder geen archeologisch interessant materiaal kan zitten. De eerste versie van de kaart zal begin 2016 ontsloten worden. Er is een inwerkingtreding in drie fases. In de eerste fase wordt onder meer het kader definitief vastgelegd, evenals de financiering. In de tweede fase, met als doelstelling 1 april 2016, treedt hoofdstuk 5 in werking – met onder meer de procedures voor onderzoek, de archeologienota en toevalsvondsten – behalve de artikelen 5.4.1 tot 5.4.4 over de verplichting tot het bijvoegen van een bekrachtigde archeologienota bij een vergunningsaanvraag. Die artikelen treden in fase 3, halverwege 2016, in werking. Het overleg met de sector heeft niet echt problemen opgeleverd in verband met archeologische solidariteitsfondsen. De Raad van State heeft inmiddels advies uitgebracht over de Code van Goede Praktijk en over het uitvoeringsbesluit rond archeologie bij het Onroerenderfgoeddecreet.

Erfgoedkluis

Voor de Erfgoedkluis zijn de concrete doelstellingen marktonderzoek en leningen. Het uitgangspunt is het beheer van een rollend fonds. Er zijn inmiddels al realisaties, bijvoorbeeld de Handelsbeurs in Antwerpen, een gebouw dat jaren leeg heeft gestaan, het voormalige tuchthuis van Vilvoorde en het Kasteel van Ham. De Erfgoedkluis is een nuttig instrument om slapend onroerend goed waar niemand mee weg kan, toch in beweging te krijgen. Zoals al bij de toelichting aangegeven, is er is een bijkomende kapitalisatie vanuit de PMV voor een bedrag van 15 miljoen euro.

Kerntakenplan

Over het kerntakenplan zijn diverse vragen gesteld. De minister-president beklemtoont dat het agentschap blijft inventariseren. Het gaat ook door met de activiteit van het beschermen. Dat is geen taak van de gemeenten, maar van het agentschap Onroerend Erfgoed. Het agentschap blijft ook instaan voor de premies, voor het begeleiden van het beheer en het geven van de toelatingen – vroeger machtiging genoemd. Alleen onroerenderfgoedgemeenten, voorlopig dus maar één gemeente, kunnen zelf toelatingen geven voor werken aan monumenten. Voorts blijft het agentschap ook adviezen verlenen. Het beschermd erfgoed blijft de volle bevoegdheid van het agentschap, zowel de beschermingsprocedure als de subsidies.

Voor sloop van zaken die op de inventaris staan, bestond vroeger de praktijk van een niet bindend advies. Dat advies valt nu weg en de gemeente zal zoals voorheen de afweging moeten maken of er al dan niet tot sloop wordt overgegaan. Het gaat

daar voor alle duidelijkheid om niet beschermde panden die op de inventaris staan. De gemeentebesturen worden ondersteund met handleidingen en dergelijke. Alles gaat in de richting van meer gemeentelijke autonomie, met dien verstande dat voor de toelatingen alleen de ontvoogde gemeenten die bevoegdheid krijgen. Ook in het kerntakenplan zullen de onroerenderfgoedgemeenten de archeologienota kunnen opmaken als zij dat willen.

Of de IOED's diezelfde bevoegdheden kunnen krijgen, dat is een andere zaak. Zij hebben immers geen verordenende bevoegdheid en ze kunnen niet normerend optreden zoals Koksijde dat kan doen en in een later stadium, na hun erkenning, ook Leuven en Overijse. In bepaalde IOED's kunnen natuurlijk wel erkende gemeenten zitten.

Het is niet zo dat Vlaanderen niet langer zijn eigen patrimonium zal beheren. Het agentschap zal dat niet langer doen. Het patrimonium van het agentschap bestaat overigens maar uit twee monumenten: de Maagdentoren in Zichem en het woonhuis van Renaat Braem in Deurne. Het AFM zal het beheer op zich nemen en daartoe zal een overdracht gebeuren.

Herita

De minister-president zegt dat Herita een moeilijke start heeft gekend, met na korte tijd al een nieuwe algemeen directeur. Er waren doelstellingen geformuleerd om 50.000 leden te halen. Intussen heeft Herita zelfstandig de beslissing genomen om over te stappen naar gratis lidmaatschap. Herita is geen overheidsinstelling, maar een zelfstandige, weliswaar gesubsidieerde vereniging. Met Herita werd een samenwerkingsovereenkomst gesloten, die op het gepaste moment zal worden geëvalueerd om na te gaan in welke mate de vooropgestelde doelstellingen worden gehaald. Als geïnteresseerde parlementsleden niet op de hoogte zijn van de activiteiten, dan is er wellicht een probleem, maar de minister-president wil niet vooruitlopen op de evaluatie.

IOED's

Wat de IOED's betreft, meldt de minister-president dat vier aanvragen niet erkend zijn in de eerste ronde. Twee moesten hun huiswerk opnieuw doen, twee voldeden niet aan het decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking. Die aanvragen zullen wellicht opnieuw worden ingediend en vervolgens beoordeeld door het agentschap.

De vraag over de ondersteuning van de IOED's werd al beantwoord bij de bespreking van de begroting 2016 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 15/7-C).

Erfgoedbalans

De Erfgoedbalans is geen eenmalige stand van zaken. Dit zal worden gemonitord door het agentschap en het zal door geïnteresseerden kunnen worden opgevolgd op de website.

Beheersplannen

De eerste beheersplannen zijn inmiddels opgeleverd. Op korte termijn worden geen wijzigingen verwacht, maar ook dit nieuwe instrument zal mee worden opgenomen in de evaluatie.

Premies

Bij de toelichting werd al vermeld dat er een onderzoek gebeurt naar de effectiviteit en de efficiëntie van het huidige premiestelsel. De minister-president is van oordeel dat premies ten belope van 120 percent van de werken niet meer kunnen. Een ander aspect is de vraag in welke mate de kostprijs wordt opgedreven door het verlenen van subsidies. Als het te renoveren gebouw een monument is, mag er uiteraard een hogere kostprijs worden verwacht. Dat zijn stuk voor stuk elementen die in de afweging moeten worden opgenomen. In bijvoorbeeld Nederland, Ierland en het Verenigd Koninkrijk worden geen premies toegekend en is er toch goed erfgoedbeleid. Beslissingen zijn echter nog niet genomen, ook niet over mogelijke fiscale stimuli.

Algemene kosten – 10 percent, voor onder meer het honorarium van de ontwerper en de kosten voor een veiligheidscoördinator – worden inderdaad niet meer in het pakket van te subsidiëren kosten opgenomen, maar dat is al zo van bij de inwerkingtreding van het nieuwe decreet.

Deklassering

Er zullen zeker deklasseringen komen, maar soms zal er ook tot een nieuwe bescherming worden overgegaan. Vroeger werden bijvoorbeeld gevels en daken beschermd, wat ertoe leidde dat er een onwerkbaar instrument was, met heel wat discussies tot gevolg. Die beschermingen worden prioritair herzien, wat mogelijk tot een volledige deklassering zal leiden, mogelijk ook tot een nieuw besluit met een goede beschrijving. Ook grotere gehelen, stads- en dorpsgezichten, zullen onder de loep worden genomen en dat geldt ook voor archeologische sites, die vroeger vaak beschermd zijn als een landschap en soms ook als monument. Het kan ook zijn dat iets volledig verbouwd is. Een ruïne wordt niet noodzakelijk gedeclineerd, er zijn ruïnes die beschermd zijn en die blijven bestaan als relict. Als iets echter totaal verbouwd is en alle beschermde elementen eruit verdwenen zijn, dan kan het gebeuren dat het agentschap beslist tot deklassering. Bij heel deze operatie komt echter heel wat kijken en er zullen prioriteiten moeten worden vastgelegd. Het is al gebeurd dat er problemen kwamen door roerend goed dat mee beschermd is, maar niet mee werd geïnventariseerd in het Beschermingsbesluit. Met de nodige zorgvuldigheid zal dit alles worden herbekeken, maar het gaat hier om een titanenwerk.

Klantentevredenheidsonderzoek

Het klantentevredenheidsonderzoek moet nog worden opgeleverd. Dat zal binnenkort gebeuren en de resultaten zullen dan consulteerbaar zijn.

Publicaties

De vroegere drukker, Die Keure, wordt ook uitgever van het tijdschrift M&L. Het agentschap zal artikelen blijven aanleveren, maar zal zelf geen tijdschriften meer uitgeven. Relicta, een strikt wetenschappelijke publicatie, zal verdwijnen want niemand is bereid daarin te investeren. De wetenschappelijke artikelen zullen ongetwijfeld hun weg vinden naar specifieke publicaties en zullen allicht ook vaak op het internet te vinden zijn.

Varend erfgoed

Voor het varend erfgoed moet er nog een uitvoeringsbesluit komen. Onder andere voor de vrijstelling van havenrechten wordt er nog onderhandeld met MOW.

Dalend aantal beschermingen

Het klopt dat de tabel op pagina 29 op een dalend aantal beschermingen wijst in vergelijking met vorig jaar. Dat is geen gevolg van een bewuste keuze, het heeft te maken met de nieuwe procedure, met voorafgaande adviezen enzovoort.

3. Slotopmerkingen

Bart Caron zegt nog dat een gemeente die een stedenbouwkundige vergunning toekent of een sloop, aan een pand dat is opgenomen op de inventaris van waardevol erfgoed, nu een – niet bindend – advies moet vragen aan het agentschap. Dat advies valt weg. Is dat het geval voor stukken op de inventaris, voor beschermde panden? Valt het alleen voor de onroerenderfgoedgemeenten weg of voor alle gemeenten?

Minister-president *Geert Bourgeois* antwoordt dat dit voor alle gemeenten het geval is. Hij merkt voorts op dat geen advies nodig was bij vergunningen, alleen bij sloop, in zoverre het om een pand gaat van op de inventaris. Monumenten mogen sowieso niet worden gesloopt. Op de vraag van *Bart Caron* naar een timing voor het onderzoek rond het premiestelsel, antwoordt hij dat er in het voorjaar van 2016 duidelijkheid zou moeten zijn over de richting.

Rik DAEMS,
voorzitter

Sabine DE BETHUNE
Tine SOENS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABS	Algemeen Boerensyndicaat
AFM	Agentschap voor Facilitair Management
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
btw	belasting over de toegevoegde waarde
CRKC	Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
IOED	intergemeentelijke onroerendergoeddienst
M&L	afdeling Monumenten en Landschappen
MER	milieueffectrapport
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
OD	operationele doelstelling
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
SARO	Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed
SD	strategische doelstelling
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent
VVIA	Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WO	Wereldoorlog
WTCB	Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf
ZEN	zonder economisch nut